

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«18» квітня 2024 року

№ 60/63-рп/к
м. Київ

справа № 393/60/63-рп/к.24

*Про початок розгляду справи
за ознаками порушення законодавства
про захист економічної конкуренції*

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання Другого відділу досліджень і розслідувань від 16.04.2024 № 60-03/107-П та відповідні матеріали,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) На виконання доручень Антимонопольного комітету України від 18.04.2023 № 13-09/177 (вх. Відділення від 19.04.2023 № 60-01/45-К) та від 12.06.2023 № 13-01/277 (вх. Відділення від 13.06.2023 № 60-01/71-К) Відділення здійснило заходи контролю щодо дотримання акціонерним товариством «Житомиробленерго» (надалі – АТ «Житомиробленерго») законодавства про захист економічної конкуренції (надалі – Дослідження).
- (2) Відділенням на юридичну адресу АТ «Житомиробленерго» було надіслано вимоги про надання інформації від 01.05.2023 № 60-02/1995 та від 13.07.2023 № 60-02/3080.
- (3) Листами від 16.05.2023 № 013/10905 (вх. Відділення від 18.05.2023 № 60-01/1718) та від 27.07.2023 № 013/16513 (вх. Відділення від 31.07.2023 № 60-01/2560) АТ «Житомиробленерго» надало запитувану інформацію.
- (4) Відділенням на адресу ТОВ «Системтрейд» (ідентифікаційний код юридичної особи 38924019) було надіслано вимогу про надання інформації від 12.07.2023 № 60-02/3044. Листом від 28.07.2023 № 0086 (вх. Відділення від 01.08.2023 № 60-01/2580) ТОВ «Системтрейд» надало запитувану інформацію.
- (5) Одночасно, на виконання доручення Антимонопольного комітету України від 08.06.2023 № 8-01/7908 Відділення здійснювало розгляд листа товариства з обмеженою відповідальністю «Обіо» від 07.06.2023 № 374/08 (вх. Відділення від 08.06.2023 № 60-01/1967) щодо правомірності дій АТ «Житомиробленерго». Зазначений лист було долучено до матеріалів Дослідження, про що повідомлено ТОВ «Обіо» листом від 15.06.2023 № 2688.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (6) Згідно з даними із Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань АТ «Житомиробленерго» є юридичною особою, зареєстрованою *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, ідентифікаційний код юридичної особи – *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (7) Місцезнаходження юридичної особи: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (8) Основним видом діяльності Товариства за КВЕД є *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (9) АТ «Житомиробленерго» здійснює діяльність відповідно до статуту, затвердженого протоколом загальних зборів акціонерів приватного акціонерного товариства «Енергопостачальна компанія «Житомиробленерго») від 06.04.2018 № 25 (надалі - Статут).
- (10) Відповідно до Статуту основною метою діяльності Товариства є задоволення суспільних потреб в його продукції, роботах, послугах, задоволення потреб споживачів електричної енергії в умовах функціонування єдиної енергетичної системи України та реалізація, на підставі одержаного прибутку, соціальних та економічних інтересів акціонерів Товариства.
- (11) Згідно із Статутом предметом діяльності Товариства, зокрема, є розподілення електроенергії.
- (12) Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі – НКРЕКП, Регулятор) від 16.11.2018 № 1441 (зі змінами) (надалі - Постанова) видано АТ «Житомиробленерго» ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності відповідно до додатка до Постанови.
- (13) Додатком до постанови НКРЕКП від 16.11.2018 № 1441 (зі змінами) є територія, яка зазначена в додатку 1 до цього розпорядження (надалі – територія ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго»).
- (14) Тобто, АТ «Житомиробленерго» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНЮЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (15) Відділенням здійснено дослідження становища АТ «Житомиробленерго» на ринку послуг з розподілу електричної енергії, у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго», відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та з урахуванням пункту 2.2 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (із змінами) (надалі – Методика), згідно із переліком дій, передбачених підпунктами 2.1.1-2.1.11 Методики, та встановлено наступне.

3.1 Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (16) У відповідності до пункту 3.1. Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (17) *Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є АТ «Житомиробленерго», яке надає послуги з розподілу електричної енергії.*
- (18) *Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.*
- (19) Конкретним товаром є послуги з розподілу електричної енергії, які надаються Товариством у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго».

3.2 Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначитися монопольне (домінуюче) становище.

3.2.1 Перелік товарів, щодо яких має визначитися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

- (20) Згідно з пунктом 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначитися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (21) У відповідності до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

а) споживчі характеристики

- (22) Відповідно до Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (23) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» (надалі – Закон):
- система розподілу електричної енергії (надалі - система розподілу) - система ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикачів, що використовується для розподілу електроенергії;
 - оператор системи розподілу - юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням

вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності;

- розподіл електричної енергії (надалі - розподіл) - транспортування електричної енергії від електроустановок виробників електричної енергії або електроустановок оператора системи передачі мережами оператора системи розподілу, крім постачання електричної енергії.

- (24) Отже, у розумінні статті 1 Закону АТ «Житомиробленерго» є оператором системи розподілу.
- (25) Відповідно до частини першої статті 3 Закону ринок електричної енергії функціонує на конкурентних засадах, крім діяльності суб'єктів природних монополій, з обмеженнями, встановленими цим законом.
- (26) В абзаці восьмому частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» зазначено, що відповідно до цього закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у таких сферах, зокрема, розподілу електричної енергії.
- (27) Згідно з частиною першою статті 7 Закону України «Про природні монополії», діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.
- (28) Відповідно до статті 45 Закону розподіл електричної енергії здійснюється оператором системи розподілу. Діяльність з розподілу електричної енергії підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства.
- (29) Вищезгаданою Постановою видано АТ «Житомиробленерго» ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності відповідно до додатка до Постанови.
- (30) Тобто, послуги з розподілу електричної енергії розглядаються, як товар, який за споживчими властивостями не має товарів – замінників.

б) умови споживання та реалізації

- (31) Відповідно до пункту 2.1.1 глави 2.1 Правил роздрібного ринку електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (надалі – Правила, ПРРЕЕ) результатом розподілу (передачі) електричної енергії на роздрібному ринку є забезпечення можливості отримання відповідним суб'єктом роздрібного ринку електричної енергії необхідного обсягу електричної енергії та рівня електричної потужності із забезпеченням параметрів якості електропостачання, які відповідають установленим стандартам, та категорії надійності електрозабезпечення відповідно до договору в точках приєднання електроустановок учасників роздрібного ринку.
- (32) Процедура укладення договору про надання послуг з розподілу електричної енергії визначена Законом, Правилами та Кодексом систем розподілу, затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 310.
- (33) Послуги з розподілу електричної енергії надаються операторами системи розподілу на підставі ліцензії на розподіл електричної енергії на платній основі.

- (34) Для отримання послуги з розподілу електричної енергії споживач надає оператору системи розподілу заяву-приєднання, яка є додатком №1 до договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії.

в) ціна

- (35) Частиною першою статті 7 Закону про ринок електричної енергії визначено, що на ринку електричної енергії державному регулюванню підлягають, зокрема, тарифи на послуги з розподілу електричної енергії.
- (36) Згідно з частиною четвертою статті 7 Закону про ринок електричної енергії, тарифи, зокрема, на послуги розподілу електричної енергії розраховуються незалежно від відстані, на яку вона розподіляється. Тарифи на послуги з розподілу можуть складатися з декількох ставок, зокрема ставки за користування потужністю електричних мереж.
- (37) Тарифи на послуги з розподілу електричної енергії для АТ «Житомиробленерго», затверджені постановами НКРЕКП, які наведені нижче у таблиці № 1.

Таблиця №1

№ п/п	Реквізити постанов НКРЕКП про встановлення тарифів на розподіл електричної енергії	Період на який встановлено	Розмір тарифів на послуги з розподілу електричної енергії	
			Для 1 класу напруги грн/МВт·год (без ПДВ)	Для 2 класу напруги грн/МВт·год (без ПДВ)
1	Від 10.12.2019 № 2674 «Про встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії АТ «Житомиробленерго»	3 01 січня 2020 року	179,17	903,80
2	Від 11.07.2020 № 1335 «Про внесення змін до постанови НКРЕКП від 10.12.2019 № 2674»	3 01 серпня 2020 року	172,04	893,42
3	Від 09.12.2020 № 2366 «Про встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії АТ «Житомиробленерго» із застосуванням стимулюючого регулювання»	3 01 січня 2021 року	212,81	1 188,01
4	Від 17.12.2021 № 2595 «Про встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії АТ «Житомиробленерго» із застосуванням стимулюючого регулювання»	3 01 січня 2022 року	247,28	1 333,43
5	Від 21.12.2022 № 1797 «Про встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії АТ «Житомиробленерго» із застосуванням стимулюючого регулювання»	3 01 січня 2023 року	271,7	1432,11
6	Від 09.12.2023 № 2328 «Про встановлення тарифів на	3 01 січня 2024 року	327,86	1643,05

	послуги з розподілу електричної енергії АТ «Житомиробленерго» із застосуванням стимулюючого регулювання»			
--	--	--	--	--

- (38) Враховуючи зазначене, послуги з розподілу електричної енергії надаються на платній основі.
- (39) Отже, товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище АТ «Житомиробленерго», є послуги з розподілу електричної енергії.

3.2.2 Перелік основних покупців (споживачів, користувачів).

- (40) Пунктом 1.3. Методики визначено, що споживач - юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).
- (41) Основними споживачами послуги з розподілу електричної енергії виступають фізичні особи, юридичні особи або фізичні особи – підприємці електроустановки яких приєднані на території діяльності оператора системи розподілу, та які на підставі відповідного договору замовляють у оператора системи розподілу відповідну послугу.

3.2.3 Визначення товарних меж ринку

- (42) У відповідності до пунктів 5.1 – 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (43) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:
- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (44) При проведенні дослідження необхідно врахувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (45) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.

- (46) Послуги з розподілу електричної енергії за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не мають еквівалентних товарів-замінників.
- (47) Товариство під час здійснення господарської діяльності з розподілу електричної енергії у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго», надає послуги на підставі договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії, які укладаються зі споживачем, з усіма споживачами, електроустановки яких приєднані на території діяльності оператора системи розподілу з метою забезпечення основної діяльності та задоволення потреб останніх. При цьому споживачі, які мають намір укласти договір про надання послуг з розподілу електричної енергії, за звичайних умов не можуть перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (48) За таких обставин, товарними межами ринку за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей та умов використання товару є послуги з розподілу електричної енергії, які не є взаємозамінними з іншими видами послуг, оскільки споживачі цих послуг не можуть обрати інші послуги на заміну.
- (49) Таким чином, товарними межами ринку є послуги з розподілу електричної енергії.

3.2.4 *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

- (50) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (51) Відповідно до пункту 1.3. Методики, територіальними (географічними) межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (52) Внаслідок технологічних особливостей процесу надання вказаних вище послуг, споживачі не можуть за звичайних умов легко перейти до споживання аналогічних послуг іншого суб'єкта господарювання, що може здійснювати діяльність на території відповідного населеного пункту, оскільки кожен із таких суб'єктів здійснює діяльність у межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у його власності або господарському віданні. Прокладення системи ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикань, що використовується для розподілу електроенергії поряд з існуючим обладнанням, є економічно недоцільним, оскільки потребує витрачання значних матеріально-фінансових ресурсів.
- (53) Відповідно до положень підпункту 1.3 пункту 1 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 27.12.2017 № 1470 (надалі – Ліцензійні умови), місце провадження господарської діяльності – територія адміністративно-територіальної одиниці, в межах якої розташована система розподілу електричної енергії, що перебуває у власності, господарському віданні (щодо державного або

комунального майна) або в управлінні на підставі договору управління активами, укладеного з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, здобувача ліцензії (ліцензіата), та електричні мережі інших власників, які не здійснюють розподіл електричної енергії відповідно до закону та приєднані безпосередньо або через електричні мережі інших власників до системи розподілу електричної енергії здобувача ліцензії (ліцензіата), до якої (яких) приєднано не менше 50000 споживачів (абонентів), а також територія, на якій розташовані електричні мережі інших власників (а також їх субспоживачів), приєднаних до мереж оператора системи передачі, які не здійснюють розподіл електричної енергії відповідно до закону та з якими було укладено договір про постачання електричної енергії або договір про спільне використання технологічних електричних мереж до здійснення заходів з відокремлення. Вимога щодо кількості підключених споживачів (абонентів) поширюється виключно на здобувачів ліцензії.

- (54) Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 16.11.2018 № 1441 (зі змінами) видано АТ «Житомиробленерго» ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності відповідно до додатку до Постанови (див. додаток 1 до цього розпорядження).
- (55) Отримання послуги з розподілу електричної енергії можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить господарську діяльність з розподілу електричної енергії на певній території.
- (56) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з розподілу електричної енергії, враховуючи технологічні особливості здійснення Товариством господарської діяльності з розподілу електричної енергії на підставі ліцензійних умов, є територія ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго» відповідно до додатку 1 до цього розпорядження.

3.2.5 Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку.

- (57) У відповідності до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (58) Ринок, на якому протягом певного часу діє один і той самий склад продавців та покупців, може розглядатись, як ринок товару із сталою структурою.
- (59) Часовими межами ринку послуг з розподілу електричної енергії у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго», визначено період з січня 2022 року, оскільки з 01.01.2022 втратив чинність Порядок визначення класів споживачів електричної енергії, диференційованих за ступенем напруги на підставі постанови НКРЕКП від 25.08.2021 № 1431 по грудень 2023 року (включно), тобто проміжок часу, протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

3.2.6 Визначення потенційних конкурентів

- (60) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (61) Пунктом 1.3 Методики визначено, що **бар'єри вступу на ринок** – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (62) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (63) Бар'єрами вступу на ринок послуг з розподілу електричної енергії є адміністративні, економічні та організаційні обмеження, пов'язані із необхідністю отримання дозвільних документів (ліцензії), побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.
- (64) Оператор системи зобов'язаний укласти договори про надання послуг з розподілу електричної енергії з усіма споживачами, електроустановки яких приєднані до електричних мереж на території діяльності відповідного оператора системи. Не допускається розподіл електричної енергії до точки розподілу електроустановки споживача за відсутності діючого договору про надання послуг з розподілу електричної енергії з таким споживачем, крім випадку здійснення розподілу електричної енергії оператором системи до власних електроустановок.
- (65) Тобто, укладення договору про постачання електричної енергії можливе після укладення з оператором системи розподілу договору про надання послуг з розподілу електричної енергії.
- (66) Основними бар'єрами вступу на ринок послуг з розподілу електричної енергії є обмеження пов'язані з необхідністю наявності у власності об'єктів електроенергетики (електричних станцій, підстанцій, мереж, призначених для розподілу електричної енергії від магістральної мережі та/або електричної станції до споживача) та необхідністю отримання ліцензії на здійснення діяльності з розподілу електричної енергії, для отримання якої відповідно до Ліцензійних умов встановлено вимогу щодо кількості підключених споживачів (абонентів), яка поширюється виключно на здобувачів ліцензії, а саме не менше 50000 споживачів (абонентів).
- (67) При цьому, внаслідок технологічних особливостей ринку послуг з розподілу електричної енергії конкуренція на ньому відсутня.
- (68) Отже, АТ «Житомиробленерго» є єдиним суб'єктом господарювання, яке надавало послуги з розподілу електричної енергії у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго».

3.2.7 Установлення монопольного (домінуючого) становища АТ «Житомиробленерго».

- (69) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (70) Відповідно до Закону України «Про природні монополії» природна монополія - це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари.
- (71) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» до сфер діяльності суб'єктів природних монополій віднесено, зокрема, діяльність з розподілу електричної енергії.
- (72) Відповідно до частини другої статті 5 Закону України «Про природні монополії» та Зведеного переліку суб'єктів природних монополій, розмішеного на офіційному веб-сайті Антимонопольного комітету України, АТ «Житомиробленерго» є суб'єктом природної монополії на ринку надання послуг з розподілу електричної енергії у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго».
- (73) Таким чином, у розумінні положень абзацу другої частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за результатами господарської діяльності у період з січня 2022 року по грудень 2023 року (включно), АТ «Житомиробленерго» займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу електричної енергії у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго» з часткою 100%, оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ.

4.1 НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (74) Закон України «Про ринок електричної енергії» визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії, регулює відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, розподілом, купівлею-продажем, постачанням електричної енергії для забезпечення надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам з урахуванням інтересів споживачів, розвитку ринкових відносин, мінімізації витрат на постачання електричної енергії та мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище.
- (75) Відповідно до глави 2.1 Правил результатом розподілу (передачі) електричної енергії на роздрібному ринку є забезпечення можливості отримання відповідним

суб'єктом роздрібного ринку електричної енергії необхідного обсягу електричної енергії та рівня електричної потужності із забезпеченням параметрів якості електропостачання, які відповідають установленим стандартам, та категорії надійності електрозабезпечення відповідно до договору в точках приєднання електроустановок учасників роздрібного ринку.

- (76) Постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 затверджено Правила, додатком 3 до яких є Типовий договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії (надалі – Типовий договір). Відповідно до пунктів 12.1 - 12.2 Типового договору інші умови узгоджуються сторонами в додатках до цього договору, які є невід'ємними частинами цього договору. Усі додатки, зміни та доповнення до цього договору оформлюються сторонами письмово в паперовій формі, підписуються уповноваженими особами обох сторін.
- (77) Відповідно до положень пункту 2.1.13 глави 2.1 розділу II ПРРЕЕ невід'ємними частинами Типового договору є, зокрема паспорт точки розподілу, акт про розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін. В паспорті точки розподілу зазначаються технічні параметри точки підключення споживача, зокрема ступінь напруги у кВ.
- (78) Клас напруги основному споживачу, користувачам, що живляться від його мереж (субспоживачам) та оператору установки зберігання енергії встановлюється окремо за межею балансової належності кожного і визначається з урахуванням вимог Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175. Договори, укладені між учасниками ринку електричної енергії, мають узгоджуватися з чинним законодавством України.
- (79) У разі внесення змін до нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері енергетики, або у разі зміни технічних параметрів електроустановки споживача, зазначених у договорах, укладених між учасниками ринку електричної енергії, відповідні зміни у встановленому законодавством порядку мають бути внесені у договір.
- (80) При цьому, слід зазначити, що оператор системи розподілу зобов'язаний укласти договори, які є обов'язковими для здійснення діяльності на ринку електричної енергії, та виконувати умови таких договорів (стаття 46 Закону), а споживач зобов'язаний сплачувати за електричну енергію та надані йому послуги відповідно до укладених договорів (стаття 58 Закону).
- (81) Відносини щодо формування ліцензіатами та/або суб'єктами господарювання, які планують здійснювати діяльність з розподілу електричної енергії, тарифів на послуги з розподілу електричної енергії та встановлення цих тарифів Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг регулюються Порядком встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженим постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175 (надалі – Порядок № 1175).
- (82) Відповідно до пункту 3 Порядку визначення класів споживачів електричної енергії, диференційованих за ступенем напруги, затвердженого постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 13.08.1998 № 1052 «Про Порядок визначення класів споживачів» (у редакції постанови НКРЕ від 15.12.2004

№1217 зі змінами), (далі – Порядок № 1052), (постанова НКРЕ від 13.08.1998 № 1052 у редакції постанови НКРЕ від 15.12.2004 № 1217 (зі змінами) **втратила чинність 01.01.2022 року на підставі постанови НКРЕКП від 25.08.2021 № 1431**), споживачі електричної енергії розподіляються на два класи, а саме:

- до першого класу відносяться, зокрема, споживачі, які отримують електричну енергію від мереж оператора системи розподілу на електроустановки споживача на межі балансової належності із ступенем напруги 27,5 кВ та вище.

- до другого класу відносяться споживачі, які отримують електричну енергію на межі балансової належності із ступенем напруги нижче 27,5 кВ.

- (83) Згідно з пунктом 4 Порядку № 1052, якщо споживач отримує електричну енергію за різними класами відповідно до пункту 3 цього порядку, йому встановлюються різні класи окремо за кожною межею балансової належності.
- (84) Порядок № 1052 втратив чинність 01.01.2022 року на підставі постанови НКРЕКП від 25.08.2021 № 1431. При цьому визначення класів напруги з 01.01.2022 року здійснювалось відповідно до Порядку № 1175.
- (85) Відповідно до пункту 8.1. Порядку № 1175 тариф на послуги з розподілу електричної енергії розраховується для споживачів та операторів установок зберігання енергії відповідного класу напруги, що визначається відповідно до додатка 31 до цього порядку.
- (86) Споживачі та оператори установок зберігання енергії, які отримують електричну енергію від оператора системи розподілу на межі балансової належності номінальною напругою 27,5 кВ та вище, а також споживачі та оператори установок зберігання енергії, приєднані до шин електростанцій (за винятком суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел, а саме з енергії сонячного випромінювання, біогазу, біомаси, енергії вітру та мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), відносяться до 1 класу напруги.
- (87) Споживачі та оператори установок зберігання енергії, які отримують електричну енергію від оператора системи розподілу на межі балансової належності номінальною напругою нижче 27,5 кВ, відносяться до 2 класу напруги.
- (88) Клас напруги встановлюється споживачу та оператору установки зберігання енергії окремо за кожною межею балансової належності.

4.2 ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (89) Відділенням встановлено, що між товариством з обмеженою відповідальністю «Малинська фабрика спеціального паперу» (надалі – ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу») та АТ «Житомиробленерго» укладено договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії від 28.12.2018 № 12-2 (надалі - Договір).
- (90) Відповідно до пункту 1.1 Договору він є публічним договором приєднання, який встановлює порядок та умови розподілу (передачі) електричної енергії споживачам як послуги оператора системи. Цей договір укладається сторонами з урахуванням статей 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України шляхом приєднання споживача до умов цього договору згідно з заявою-приєднання, що є додатком 1 до цього договору.

- (91) Пунктом 1.2 Договору передбачено, що умови договору розроблені відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» та Правил та є однаковими для всіх споживачів.
- (92) Відповідно до Договору АТ «Житомиробленерго» надає ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» послуги з розподілу (передачі) електричної енергії, параметри якості якої відповідають показникам, визначеним Кодексом системи передачі та Кодексом систем розподілу, за об'єктом, технічні параметри якого фіксуються в паспорті точки розподілу за об'єктом споживача, який є додатком 2 до цього договору, та в особовому рахунку споживача й облікових базах даних оператора системи.
- (93) Ціною договору є вартість послуг з розподілу (передачі) електричної енергії на об'єкт (об'єкти) споживача, зазначені у паспорті точки (точок) розподілу за об'єктом споживача. Тариф (ціна) на послугу з розподілу (передачі) електричної енергії та терміни оплати послуги зазначаються у додатку 4 до Договору «Порядок розрахунків».
- (94) Відповідно до пункту 6.1 Договору оператор системи зобов'язується надавати споживачу інформацію про зміну тарифу (ціни) на послугу з розподілу (передачі) електричної енергії не пізніше ніж за 20 днів до введення її в дію.
- (95) Договір набирає чинності з дня приєднання споживача до умов договору і діє протягом 1 року, якщо інший термін не зазначено в заяві-приєднання. Договір вважається продовженим на кожен наступний рік, якщо за місяць до закінчення терміну дії договору жодною зі сторін не буде заявлено про припинення його дії або перегляд його умов.
- (96) Згідно з пунктом 12.1 та 12.2 Договору інші умови можуть бути узгоджені сторонами в додатках до цього договору, які є невід'ємними частинами цього договору. Усі додатки, зміни та доповнення до цього договору оформлюються сторонами письмово в паперовій формі, підписуються уповноваженими особами обох сторін.
- (97) Невід'ємною частиною Договору, згідно з пунктом 12.8, є заява-приєднання та паспорт точки (точок) розподілу електричної енергії.
- (98) Відповідно до додатку № 2 до Договору (паспорт точки (точок) розподілу електричної енергії ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу») ступінь напруги приєднання на об'єктах споживача становить 110 кВт.
- (99) При цьому листом від 27.07.2023 № 013/16513 (вх. Відділення від 31.07.2023 № 60-01/2560) АТ «Житомиробленерго» повідомило, що електроустановки ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» підключені від електричної мережі основного споживача ПрАТ «Малинська паперова фабрика - Вайдманн», який відноситься до споживачів 1 класу напруги.
- (100) Між ПрАТ «Малинська паперова фабрика - Вайдманн» (основний споживач) та АТ «Житомиробленерго» (користувач) укладено договір про спільне використання технологічних електричних мереж від 24.12.2019 № 13/05/2020.

- (101) Пунктом 1.1 договору «Про спільне використання технологічних електричних мереж» передбачено, що основний споживач зобов'язується забезпечувати технічну можливість доставки електричної енергії необхідного обсягу та рівня потужності (із забезпеченням якості, надійності та безперервності) власними технологічними електричними мережами в точки приєднання електроустановок користувача або інших суб'єктів господарювання, розподіл (передачу) електричної енергії яким забезпечує користувач, а користувач своєчасно сплачувати вартість послуг основного споживача з утримання технологічних електричних мереж спільного використання та інші послуги відповідно до умов цього договору.
- (102) Додатком № 8 до договору про спільне використання технологічних електричних мереж від 24.12.2019 № 13/05/2020 є «Перелік об'єктів споживачів, які приєднанні до мереж Основного споживача».
- (103) Як вбачається з додатку № 8 договору від 24.12.2019 № 13/05/2020 ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» приєднана до мереж основного споживача ПрАТ «Малинська паперова фабрика - Вайдманн» на I класі напруги.
- (104) Додатково АТ «Житомиробленерго» повідомило Відділення, що електроустановки ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» підключені до електричної мережі основного споживача ПрАТ «Малинська паперова фабрика - Вайдманн». Точка розподілу визначена між зазначеними суміжними учасниками ринку та зазначена у акті розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності – в ЗРУ-6 кВ п/ст «Ірша» в комірках № 45, 46, 61 на вихідних контактах трансформаторів струму в сторону кабельних ліній 6 кВ.
- (105) При цьому, за наявною у Відділенні інформацією, АТ «Житомиробленерго» з 2022 року почало виставляти ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» рахунки (акти приймання-передачі) до договору від 28.12.2018 № 12-2 **по 2 класу напруги**, а саме:
- акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**;
 - акт від **«Інформація, доступ до якої обмежено»**
- (надалі разом - Акти приймання-передачі).
- (106) АТ «Житомиробленерго» зазначає, що на виконання вимог постанови НКРЕКП від 26.06.2020 № 1219 були внесені зміни до Типового договору споживача про

надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, в тому ж числі і до пункту 12.2 глави 12 Типового договору, відповідно до яких: *«Цей Договір може бути змінений у разі внесення змін або скасування нормативно-правових актів, що регулюють відносини між Оператором системи та Споживачем. У зв'язку з цим сторони погоджуються з тим, що Оператор системи вносить відповідні зміни та доповнення до цього Договору та оприлюднює їх на власному вебсайті. Якщо Споживач не ініціював розірвання цього Договору протягом одного місяця з моменту оприлюднення змін та доповнень до цього Договору, вважається, що Споживач погодився зі змінами до Договору з дати його оприлюднення на вебсайті Оператора системи».*

- (107) Типовий договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, затверджений постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (із змінами та доповненнями), розміщено на офіційному вебсайті АТ «Житомиробленерго» за посиланням <https://www.ztoe.com.ua/ukldog.php>.
- (108) АТ «Житомиробленерго» повідомило, що з 01.01.2022 року набула чинності постанова НКРЕКП від 25.08.2021 № 1431 «Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Національної комісії регулювання електроенергетики України від 13 серпня 1998 року № 1052».
- (109) Водночас з 01.01.2022 року набрала чинність постанова НКРЕКП від 25.08.2021 № 1430, якою внесено зміни до Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175, зокрема, в пункт 8.1 глави 8, де зазначено, що клас напруги встановлюється споживачу та оператору установки зберігання енергії окремо за кожною межею балансової належності.
- (110) Повідомлення про зміни до договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії (у зв'язку зі вступом в дію постанови НКРЕКП від 25.08.2021 № 1430) 01.01.2022 (додатково повторно 04.01.2022) оприлюднено на головній сторінці вебсайту АТ «Житомиробленерго» за посиланням: <http://www.ztoe.com.ua/news.php?id=1651>, а також у центрах обслуговування споживачів.
- (111) Тому, АТ «Житомиробленерго» зауважило, що ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» є субспоживачем ПрАТ «Малинська паперова фабрика – Вайдманн» та отримує електроенергію на межі балансової належності з основним споживачем номінальною напругою 6 кВ (нижче 27,5 кВ), що підтверджується актом розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності, який являється додатком до договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, **отже і розрахунки за надані послуги з розподілу електричної енергії здійснюються за тарифами 2 класу.**
- (112) При цьому, АТ «Житомиробленерго» повідомило, що: *«преважна більшість споживачів електричної енергії, відповідно до вимог пункту 12.2 глави 12 Типового Договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, погодилися із змінами внесеними до Договорів споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії та оприлюднених на головній сторінці вебсайту АТ «Житомиробленерго» (на виконання вимог постанови НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (із змінами та доповненнями, в тому ж числі. змін внесених постановою НКРЕКП від 26.06.2020 № 1219)) та сумлінно виконують умови даних*

Договорів шляхом оплати оператору системи розподілу АТ «Житомиробленерго» послуги з розподілу електричної енергії згідно 2 класу напруги, який визначений оператором системи розподілу відповідно до межі балансової належності яка визначена актом розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності, який є додатком до договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії.

В той же час, інша категорія споживачів, вважаючи, що постанова НКРЕКП від 26.06.2020 № 1219, якою були внесені зміни та доповнення до Типового договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312, не визнають легітимність її вимоги щодо розміщення змін та доповнень до Договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії та їх оприлюднення на власному вебсайті Оператора системи розподілу (при цьому, як учасники ринку електричної енергії, не оскаржуючи дану постанову до суду), категорично відмовляються оплачувати оператору системи розподілу АТ «Житомиробленерго» послуги з розподілу електричної енергії згідно 2 класу напруги».

- (113) Необхідно зазначити, що ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» не порушувало умови договору від 28.12.2018 № 12-2 та здійснювало оплату як споживач 1 класу напруги, оскільки є субспоживачем, який отримує електричну енергію від основного споживача на межі балансової належності номінальною напругою вище 27,5 кВт, що відповідає вимогам Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 №1175 із внесеними змінами постановою НКРЕКП від 25.08.2021 № 1431.
- (114) В укладеному між ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» та АТ «Житомиробленерго» договорі споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії від 28.12.2018 № 12-2 відсутні відомості щодо належності ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» до класів споживачів електричної енергії, диференційованих за ступенями напруги.
- (115) При цьому, у додатку № 2 до Договору сторони узгодили, що ступінь напруги приєднання на об'єктах споживача становить 110 кВт.
- (116) У додатку № 8 до договору від 24.12.2019 № 13/05/2020, укладеного між ПрАТ «Малинська паперова фабрика – Вайдманн» та АТ «Житомиробленерго» визначено, що ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» є субспоживачем основного споживача і приєднано до його мереж на I класі напруги.
- (117) Станом на момент укладання договору між ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» та АТ «Житомиробленерго» від 28.12.2018 № 12-2 та договору укладеного між ПрАТ «Малинська паперова фабрика – Вайдманн» та АТ «Житомиробленерго» від 24.12.2019 № 13/05/2020 діяв Порядок № 1052 (в редакції постанови НКРЕКП від 06.09.2019 № 1825), який був обов'язковий для застосування споживачами та учасниками ринку електричної енергії, які уклали договори про розподіл електричної енергії з операторами системи розподілу.
- (118) Згідно з пунктом 3 Порядку № 1052 (тут і надалі в редакції, що діяла з 08.09.2019), споживачі електричної енергії розподіляються на два класи.

- (119) Підпунктом 3.1 Порядку № 1052 передбачено, що до 1 класу відносяться споживачі, які:
- отримують електричну енергію від мереж оператора системи розподілу на електроустановки споживача на межі балансової належності із ступенем напруги 27,5 кВт та вище;
 - приєднані до шин електростанцій (за винятком суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел, а саме з енергії сонячного випромінювання, біогазу, біомаси, енергії вітру та мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями);
 - є промисловими підприємствами із середньомісячним обсягом споживання електричної енергії 150 млн. кВт. год. та більше на технологічні потреби виробництва, незалежно від ступенів напруги на межі балансової належності.
- (120) Згідно з пунктом 3.2 Порядку № 1052, до 2 класу відносяться споживачі, які отримують електричну енергію на межі балансової належності із ступенем напруги нижче 27,5 кВт, крім випадків, передбачених підпунктом 3.1 цього порядку.
- (121) Першого січня 2022 року Порядок № 1052 втратив чинність на підставі положень постанови НКРЕКП від 25.08.2021 № 1431.
- (122) Першого січня 2022 набрала чинності постанова НКРЕКП від 25.08.2021 № 1430, якою внесено зміни до Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175, зокрема пункт 8.1 глави 8 після абзацу першого доповнено трьома новими абзацами наступного змісту:
- «Споживачі, які отримують електричну енергію від оператора системи розподілу на межі балансової належності номінальною напругою 27,5 кВт та вище, а також споживачі, приєднані до шин електростанцій (за винятком суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел, а саме з енергії сонячного випромінювання, біогазу, біомаси, енергії вітру та мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), відносяться до 1 класу напруги.*
- Споживачі, які отримують електричну енергію від оператора системи розподілу на межі балансової належності номінальною напругою нижче 27,5 кВт, відносяться до 2 класу напруги.*
- Клас напруги встановлюється споживачу окремо за кожною межею балансової належності».*
- (123) Порядком встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії (постанова НКРЕКП від 25.08.2021 № 1430), який діє з 01.01.2022, не встановлюється порядок визначення класів для субспоживачів електричної енергії.
- (124) При цьому, із укладеного Договору вбачається відсутність меж балансової належності у ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» з АТ «Житомиробленерго» (оператором системи) безпосередньо у зв'язку з тим, що для ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» здійснюється розподіл електричної енергії АТ «Житомиробленерго» через мережі ПрАТ «Малинська паперова фабрика – Вайдманн», якому, у свою чергу, здійснює її розподіл АТ «Житомиробленерго» на межі балансової належності за 1 класом напруги.

- (125) Одночасно АТ «Житомиробленерго» не повідомляло про внесення змін чи розірвання договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії від 28.12.2018 № 12-2, у додатку № 2 до якого визначено, що ступінь напруги приєднання на об'єктах позивача становить 110 кВт та/або договору про спільне використання технологічних електричних мереж від 24.12.2019 № 13/05/2020, у додатку № 8 до якого зазначено, що ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» є субспоживачем основного споживача і приєднано до його мереж на I класі напруги.
- (126) Укладений Договір містить порядок його розірвання та внесення змін (розділ 12).
- (127) Зокрема, в пункті 12.2 Договору зазначено, що усі додатки, а також зміни, доповнення оформлюються сторонами в паперовій формі, підписуються уповноваженими сторонами обох сторін.
- (128) Крім того, пунктом 11.1 Договору сторони передбачили, що договір вважається продовженим на кожен наступний рік, якщо за місяць до закінчення терміну дії договору жодної із сторін не буде заявлено про припинення його дії або перегляд його умов.
- (129) Відповідно до Актів приймання-передачі (які було повернуто ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» без виконання у зв'язку з неправомірним застосуванням тарифу) АТ «Житомиробленерго», починаючи з початку 2022 року виставляло ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» рахунки **по 2 класу напруги.**
- (130) Оскільки ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» є споживачем I класу напруги, що підтверджується положеннями договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії від 28.12.2018 № 12-2 та додатком 8 до договору про спільне використання технологічних електричних мереж від 24.12.2019 № 13/05/2020, нарахування ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» вартості послуги з розподілу електричної енергії із застосуванням тарифів для 2-го класу є неправомірним.
- (131) При цьому, посилання АТ «Житомиробленерго» на те, що постановою НКРЕКП від 26.06.2020 № 1219 внесені зміни до «Типового договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії», а саме: доповнено пунктом 12.2 глави 12 Типового договору є необґрунтованими, оскільки укладений договір про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії від 28.12.2018 № 12-2 не містить відповідних положень.
- (132) Крім того, АТ «Житомиробленерго» не повідомляло Відділення про внесення змін до договору від 28.12.2018 № 12-2 або укладення нового договору (заяви-приєднання до нового типового договору).
- (133) ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» зазначило, що АТ «Житомиробленерго», зловживаючи своїм становищем на ринку, протиправно збільшило в односторонньому порядку тариф на послуги, надсилає повідомлення про припинення надання послуг з розподілу (рівнозначно зупинці виробництва і його знищенню), що також призводить до збільшення витрат на виконання державного замовлення, порушення технологічного циклу виробництва паперу для держави.

- (134) Відділенням також враховано результати розгляду судової справи № 910/8823/22 за позовом ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» до АТ «Житомиробленерго» про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити дії, що має значення для встановлення ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, в якій постановою Верховного Суду від 10.01.2024 був зроблений висновок про неправомірність дій з боку АТ «Житомиробленерго» в частині нарахування ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» тарифу за послуги з розподілу електроенергії за другим класом напруги за договором від 28.12.2018 № 12-2.
- (135) У свою чергу в межах дослідження дій Товариства на предмет наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції Відділенням встановлено, що дії АТ «Житомиробленерго» мають системний характер і щодо інших споживачів-учасників відповідного ринку та встановлено наступне.
- (136) На виконання вимог голови Відділення від 01.05.2023 № 60-02/1995 АТ «Житомиробленерго» листом від 16.05.2023 № 013/10905 (вх. Відділення від 18.05.2023 № 60-01/1718) надало перелік суб'єктів підприємницької діяльності та копії відповідних договорів споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, які приєднанні до підстанції **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, яка знаходиться в користуванні фізичної особи-підприємця Шолох Валерій Володимирович (РНОКПП **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (надалі – ФОП Шолох В.В.).
- (137) В ході аналізу інформації, наданої АТ «Житомиробленерго», Відділенням було встановлено, що ФОП Шолох В.В. приєднаний безпосередньо від мереж АТ «Житомиробленерго», що підтверджується договором споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії від 07.07.2020 № 102-Я.
- (138) Одночасно АТ «Житомиробленерго» здійснює розподіл електричної енергії мережами основного споживача (ФОП Шолох В.В.), зокрема, наступним суб'єктам підприємницької діяльності: ТОВ «ВМ УА» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 19.12.2022 № 102-Р), ТОВ «Лайфселл» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 28.12.2018 № 379), ТОВ «ЖЕРОК-АЛЬФА» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 21.04.2021 № 102-К), ТОВ «АЛЬФА-СМ» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 28.10.2021 № 114), ТОВ «ОБІО» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 27.12.2018 № 141), АТ «Міжнародний резервний банк» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 21.01.2021 № 1860), ТОВ «Житомир-агробудіндустрія» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 29.12.2018 № 102-В), ТОВ «ФПС Флексіблс Україна» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 29.12.2018 № 102), ТОВ «ОНВІ» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 29.12.2018 № 37), КП «Житомирводоканал» Житомирської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 24.02.2021 № 3), ТОВ «Житомирський м'ясокомбінат» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 17.12.2018 № 102-І),

іноземному підприємству «Євроголд індестріз ЛТД» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 29.12.2018 № 102-У), ПП «Торгівельний дім «ПЛАСТ-СЕРВІС» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 29.09.2021 № 244), ТОВ «Фірма Естрелла» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 28.10.2021 № 102-Т), КП «Житомирське трамвайно-тролейбусне управління» Житомирської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 18.12.2018 № 92), ТОВ «С.Т. ТРЕЙД» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 11.11.2021 № 2376), ФОП Гадзевич Оксани Олегівні (РНОКПП **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 27.09.2021 № 102-Г), ТОВ «ТКАЧ І» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 29.09.2021 № 591), ПАТ «Житомирський завод хімічного волокна» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 21.10.2021 № 102), ФОП Войтку Олександру Петровичу (РНОКПП **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 28.08.2021 № 345), ПП «ВІКТОРІЯ» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 03.12.2018 № 2427), ТОВ «СП ЕКОМЕТАЛ» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 22.11.2019 № 102-П), ТОВ «ДПП ЕЙР ГАЗ» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 30.08.2021 № 102-Ю), ФОП Лук'янчук Зінаїди Миколаївні (РНОКПП **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 04.12.2020 № 1911), ФОП Сироткіній Ганні Володимирівні (РНОКПП **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 10.11.2021 № 102-Д), ПП «Науково-виробниче підприємство «Промекс» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 28.12.2018 № 1210), ТОВ «КОМПО ГРУП» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 04.06.2019 № 1014), ТОВ «Виробнича компанія «МАРК» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 29.12.2018 № 102), ФОП Пасічник Ларисі Петрівні (РНОКПП **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 21.10.2019 № 102-Ї), ТОВ «ПАКОМІКС-СЕРВІС» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 04.12.2020 № 102-Й), ФОП Літвінову Олексію Михайловичу (РНОКПП **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 30.07.2021 № 1317), ТОВ «БІОФОРЕСТ 2020» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 01.09.2020 № 102-Ш), ФОП Сотник Ірині Сергіївні (РНОКПП **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 10.12.2020 № 102-Щ), ТОВ «АЛЮМ-ХОЛДІНГ» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 22.11.2019 № 102-Ч), ТОВ «Завод мінераловатних виробів» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 29.12.2018 № 102-О), ПП «Спецелектромонтаж 2009» (ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 27.07.2021 № 102-С), ФОП Стаднику Геннадію Романовичу (РНОКПП **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) (договір від 28.12.2018 № 2495), самозайнятій особі Савчуку Сергію Петровичу (договір від 22.08.2022 № 1186) (надалі разом – Суб'єкти підприємницької діяльності).

- (139) Зазначені Суб'єкти підприємницької діяльності є субспоживачами ФОП Шолоха В.В., розподіл електричної енергії здійснюється мережами основного

споживача (ФОП Шолоха В.В.) на підставі укладених з АТ «Житомиробленерго» договорів споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії.

- (140) Суб'єкти підприємницької діяльності є субспоживачами основного споживача (ФОП Шолох В.В.) і приєднані до його мереж на I класі напруги.
- (141) При цьому, у договорах споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, укладених Суб'єктами підприємницької діяльності з АТ «Житомиробленерго», відсутні відомості щодо належності їх до класів споживачів електричної енергії, диференційованих за ступенями напруги.
- (142) АТ «Житомиробленерго» надало до Відділенні листи, які були скеровані до Суб'єктів підприємницької діяльності, в яких містилась, зокрема, наступна інформація:

«Згідно постанови НКРЕКП від 25.08.2021 № 1431, з 01.01.2022 втратила чинність постанова НКРЕКП від 13.08.1998 № 1052 якою було затверджено порядок визначення класів споживачів електричної енергії диференційованими за класами напруги.

Разом з тим, з 01.01.2022 набула чинності постанова НКРЕКП від 25.08.2021 № 1430, якою внесені зміни до Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175.

Звертаємо увагу, що відповідно до внесених змін, з 01.01.2023 тариф на послуги з розподілу за об'єктом підприємства, буде визначено на рівні другого класу».

- (143) При цьому, акти розмежування балансової належності електромереж та експлуатаційної відповідальності сторін підтверджують відсутність меж балансової належності у Суб'єктів підприємницької діяльності з АТ «Житомиробленерго» (оператором системи) безпосередньо. Суб'єктам підприємницької діяльності здійснює розподіл електричної енергії АТ «Житомиробленерго» через мережі ФОП Шолох В.В., якому, у свою чергу, здійснює її розподіл АТ «Житомиробленерго» на межі балансової належності за I класом напруги.
- (144) Таким чином, оскільки ФОП Шолох В.В. є споживачем на I класі напруги, що підтверджується актом розмежування балансової належності електромереж та експлуатаційної відповідальності сторін, а розподіл електричної енергії Суб'єктам підприємницької діяльності АТ «Житомиробленерго» здійснює через мережі ФОП Шолох В.В, дії АТ «Житомиробленерго», які полягають у нарахуванні Суб'єктам підприємницької діяльності вартості послуги з розподілу електричної енергії із застосуванням тарифів для 2-го класу мають ознаки неправомірних, що обумовлені наявністю ринкової влади у Товариства.
- (145) При цьому АТ «Житомиробленерго» не повідомляло Відділення про внесення змін до укладених з Суб'єктами підприємницької діяльності договорів споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії або укладення нового договору (заяви-приєднання до нового типового договору).
- (146) Разом з тим, розпорядженням НКРЕКП від 18.07.2023 № 191-р «Про усунення порушень АТ «Житомиробленерго»» було зобов'язано АТ «Житомиробленерго»

усунути порушення нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, зокрема:

- пункту 8.1 глави 8 Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05 жовтня 2018 року № 1175 тарифів на послуги з розподілу електричної енергії), у частині встановлення класу напруги споживачу окремо за кожною межею балансової належності;

- пункту 12.2 Типового договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, що є додатком 3 до Правил роздрібного ринку електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 312, згідно з яким усі додатки, зміни та доповнення до цього договору та додатків, зазначених у пункті 12.8 цього договору, які є невід'ємною частиною цього договору, оформлюються сторонами письмово в паперовій формі, підписуються уповноваженими особами обох сторін.

- (147) Відповідно до розпорядження НКРЕКП від 18.07.2023 № 191-р АТ «Житомиробленерго» зобов'язано привести у відповідність договірні відносини та внести зміни до договорів споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії у паперовому вигляді, зокрема, із Суб'єктами підприємницької діяльності.
- (148) Ущемлення інтересів Суб'єктів підприємницької діяльності, в тому ж числі ТОВ «Малинська фабрика спеціального паперу» полягає у неправомірності застосування АТ «Житомиробленерго» тарифу на розподіл електричної енергії по другому класу споживання, який є значно вищим, ніж тариф на розподіл по першому класу споживання.
- (149) Наведені дії АТ «Житомиробленерго» були б неможливими за умови зазнання ним значної конкуренції на ринку, адже у такому випадку споживачі послуг з розподілу електричної енергії у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго» мали б можливість обирати між кількома виконавцями таких послуг та, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця цих послуг.
- (150) У випадку ж відсутності конкуренції на відповідному ринку і, як наслідок, відсутності у споживачів альтернативи щодо отримання таких послуг, інакше ніж у АТ «Житомиробленерго», вищезазначені дії призвели до настання негативних для споживачів наслідків, а саме до понесення додаткових фінансових витрат.
- (151) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (152) *Таким чином, дії АТ «Житомиробленерго», які полягають у застосуванні для споживачів, що підключені до електричної мережі основного споживача, який відноситься до споживачів першого класу напруги тарифу на послуги з розподілу електричної енергії по другому класу напруги, який є значно вищим тарифу на послуги з розподілу електричної енергії по першому класу напруги, містять ознаки*

порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу електричної енергії у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго», шляхом вчинення дій, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частиною першою статті 36 та статтею 37 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами і доповненнями), пунктом другим розділу II, пунктом дев'ятим розділу VI та пунктом 1 розділу VII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженим розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (зі змінами та доповненнями), адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Розпочати розгляд справи у зв'язку з наявністю в діях акціонерного товариства «Житомиробленерго» (**«Інформація, доступ до якої обмежено»**; ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**) ознак порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу електричної енергії у межах території ліцензійної діяльності АТ «Житомиробленерго».

2. Аналіз та збір доказів доручити Другому відділу досліджень і розслідувань.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розпорядження органу Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду. Зазначений строк не підлягає поновленню.

Голова адміністративної колегії –
голова відділення

Олексій ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Додаток до постанови НКРЕКП 16.11.2018 № 1441
(у редакції постанови НКРЕКП
від 07.04.2021 № 626)

Місця провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії
АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО»

1.	Територія Житомирської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО», та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством).	
2.	Рівненська обл., Рівненський р-н	<i>«Інформація, доступ до якої обмежено»</i>
3.	Хмельницька обл., Шепетівський р-н	<i>«Інформація, доступ до якої обмежено»</i>
4.	Вінницька обл., Хмельницький р-н	<i>«Інформація, доступ до якої обмежено»</i>
5.	Київська обл.: Фастівський р-н Вишгородський р-н Бучанський р-н	<i>«Інформація, доступ до якої обмежено»</i>